



Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege privind protecția datelor cu caracter personal (nr. 422 din 22.11.2018)

Examinând proiectul de lege menționat, prin prisma prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996, și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, Direcția generală juridică expune următoarele:

I. Observații generale

1. Proiectul este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, fapt ce corespunde prevederilor art. 73 din Constituție și art. 47 alin. (3) din Regulamentul Parlamentului.

2. Proiectul de lege are ca obiect de reglementare ajustarea cadrului juridic național la cel internațional în partea ce vizează reglementarea privind protecția datelor cu caracter personal, prelucrarea datelor cu caracter personal, dar și mijloacele prin care vor fi efectuate aceste prelucrări, inclusiv prin prisma dezvoltării tehnologiei informației, destinate prelucrărilor de date.

3. Prezentul proiect de lege transpune Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27.04.2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) și Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27.04.2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau a executării pedepselor și privind libera circulație a

acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 119 din 04.05.2016.

Astfel, conform Notei informative alăturate proiectului, necesitatea elaborării proiectului de lege derivă din importanța consolidării sistemului legislativ cu privire la garantarea respectării dreptului constituțional privind inviolabilitatea vieții intime, private și familiale, prin aducerea în concordanță a sistemului de norme juridice ale dreptului național cu normele juridice de drept comunitar în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

4. Potrivit prevederilor art. 31 alin. (3) din Legea nr. 100/2017, pentru proiectele de acte normative, care au ca scop armonizarea legislației naționale cu cea a Uniunii Europene, autorul proiectului întocmește *tabelul de concordanță* în care se analizează comparativ gradul de transpunere. Menționăm transmiterea cu întârziere a tabelului, nepublicarea acestuia pe site-ul Parlamentului și omiterea unor cerințe de rigoare la întocmirea tabelului.

5. Suplimentar, menționăm nerespectarea prevederilor art. 21 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 100/2017 și constatăm lipsa avizului Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene la proiect, în calitatea sa de autoritate competentă responsabilă de controlul asupra executării Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană în perioada 2017-2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1472/2016.

6. Conform prevederilor art. 40 din Legea nr. 100/2017, proiectul actului normativ este prezentat autorității cu competență de adoptare, aprobare sau emitere împreună cu dosarul de însoțire. Potrivit prevederilor art. 30, 34 și 35 din Legea menționată supra, precum și celor ale art. 47 alin. (6) din Regulamentul Parlamentului, la proiectul de lege se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate în cadrul elaborării proiectului de lege, inclusiv expertiza anticorupție, precum și *fundamentarea economico-financiară cu privire la implementarea normelor proiectului*. Dacă pentru executarea actului legislativ care se adoptă este necesară elaborarea altor acte legislative sau normative, conform prevederilor alin. (7) al aceluiași articol, se anexează lista acestora. Constatăm ca normele invocate au fost respectate parțial.

7. Totodată, atenționăm asupra necesității respectării prevederilor art. 131 alin. (4) din Constituție, conform căroră, orice propunere legislativă sau amendament, care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern. Potrivit alin. (4) art. 32 din Legea nr. 100/2017, proiectele actelor normative înaintate de Președintele Republicii Moldova, de deputații în Parlament și de Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia, se remit spre avizare Guvernului. Proiectele actelor

normative elaborate de către deputații în Parlament se transmit spre avizare Guvernului în modul prevăzut de Regulamentul Parlamentului. Constatăm lipsa avizului Guvernului.

II. Observații și propuneri de ordin tehnico-juridic, redacționale și de conținut

1. Textul proiectului de lege necesită a fi ajustat cerințelor de tehnică legislativă și de redactare specifice cadrului juridic existent, cu respectarea prevederilor art. 54 din Legea nr.100/2017.

În acest sens, atenționăm, că textul proiectului avizat conține unele carențe de ordin redacțional specifice stilului utilizat la redactarea actelor comunitare, care însă, urmează a fi revăzute și ajustate la transpunerea în legislația națională, în vederea asigurării unei aplicabilități clare reieșind din caracterul juridic atribuit normei. Stilul de redactare specific regulamentelor, directivelor și deciziilor Uniunii Europene se datorează accentului pus pe obiectivele, realizarea cărora urmează a fi asigurată de statele membre sau aspirante, fiecare din ele având libertatea de a decide asupra modalității de realizare, reieșind din specificul dreptului național. Astfel, prevederile actelor legislative ale Uniunii Europene trebuie transpuse în mod adecvat, în limbajul specific sistemului național de drept cu utilizarea termenilor corespunzători, în măsură să asigure integrarea organică a acestora în sistemul național.

2. *Cu referire la respectarea regulilor privind limbajul și expresia juridică, stabilite la art.54 din Legea nr.100/2017, menționăm, că textul prezentului proiect de lege necesită a fi ajustat cerințelor de tehnică legislativă și de redactare specifice cadrului juridic existent, reieșind din necesitatea respectării principiului accesibilității actului legislativ, stabilit la art.3 alin. (1) lit.e) din aceeași lege.*

Domeniul de reglementare este unul special, ce impune utilizarea unui limbaj juridic specific, însă, la aplicarea acestuia urmează a se ține cont nu doar de capacitatea profesională a autorității publice, ci și de *drepturile altor subiecți ai actului legislativ respectiv*.

În acest sens, e de menționat opinia Curții Constituționale, expusă în pct. 10 din Hotărârea nr.26/2010, potrivit căreia, “pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o asemenea interpretare, norma care nu corespunde criteriilor clarității,

contravine prevederilor art.23 din Constituție, care stabilesc obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile”.

Prin urmare, textul urmează a fi revăzut sub aspectul utilizării terminologiei constante și uniforme, a respectării cerințelor de tehnică legislativă și de redactare specifice cadrului juridic existent, dar și gramaticale.

Pe tot cuprinsul textului proiectului, cuvintele “subiectul datelor” va fi substituit cu cuvintele “subiectul de date” la forma gramaticală corespunzătoare și în conformitate cu noțiunile principale.

În debutul proiectului de lege, preambulul va fi amplasat înaintea clauzei de adoptare, conform prevederilor art. 43 alin. (2) din Legea nr.100/2017, care stabilesc că *preambulul precedă clauza de adoptare*. Primul alineat urmează a fi exclus ca fiind de prisos, întrucât repetă prevederile art. 1.

În clauza de armonizare, pentru respectarea uniformității textelor actelor normative, textul “UE”, va fi redat sub forma “Uniunii Europene”.

La art. 3

Potrivit rigorilor de elaborare a actelor normative, **noțiunile principale** se vor expune *în ordine alfabetică*.

Cu titlu de observație generală asupra **art. 3**, reținem faptul că noțiunea unui termen reprezintă o idee clară, simplă, ordonată, coerentă, ce reflectă însușirile esențiale ale unui obiect (fenomen). În cazul prezentului proiect de lege, sunt expuse detalii excesive, motiv pentru care autorul urmează să revadă semnificația noțiunilor, astfel încât să cuprindă informația minimă și cât mai concisă.

Din toate noțiunile principale, după cratimă, cuvintele “înseamnă” și “reprezintă” vor fi excluse pentru asigurarea uniformității textelor de lege.

În noțiunile “categoria obișnuită de date personale”, „organ de ocrotire a legii” și “persoanele juridice de drept public”, recomandăm reformularea textelor, respectiv: „*dar nu se limitează la*”, „*cum ar fi, dar nu se limitează la*” și “*dar nu se limitează la*”, fapt care ar aduce precizie normei și ar exclude interpretarea eronată în procesul implementării.

La noțiunea de “marketing direct sau prospectare comercială” este neclară intenția autorului de a explica două noțiuni prin oferirea unei singure definiții. Mai mult, termenul “prospectare comercială” nu este utilizat ulterior în textul proiectului. Propunem, ca textul “sau prospectare comercială” să fie exclus.

Noțiunea “organ de ocrotire a legii”, urmează a fi substituită cu noțiunea “organ de ocrotire a normelor de drept”, utilizată în legislația în vigoare.

La art. 4 alin. (2), se menționează că modalitatea și forma de marcarea datelor personale se aprobă de Centru, acesta nefiind menționat anterior în text.

Pentru un plus de claritate a normei, cuvântul „Centru” se va substitui cu textul “Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal”.

La art. 5, alineatul (4) va fi exclus ca fiind inutil.

La art. 6 alin. (1), textul “autoritatea investită cu dreptul inalienabil” este nepotrivită în context și nu este utilizată în legislația națională cu sensul de a atribui unei autorități drepturi inalienabile. Sensul termenului “inalienabil” poate fi atribuit la drepturile fundamentale ale omului și la bunuri, dar nu la competențele unei autorități publice. Întrucât Centrul *are menirea* de a contribui la respectarea drepturilor inalienabile ale persoanei conform competențelor atribuite prin lege, propunem excluderea cuvântului „inalienabil”. Tot la alin. (1), textul „și este autoritatea” se va exclude ca fiind inutil, iar textul de după ultimele paranteze, va fi substituit cu textul „care determină corespunderea conformității prelucrării datelor personale și efectuează investigații privind cazurile de încălcare a prezentei legi și ale altor acte normative care vizează domeniul protecției datelor personale etc.”

La art. 8 alin. (2), textul ultimei propoziții va avea următorul cuprins: “Nici o parte a respectivei declarații care constituie o încălcare a prezentei legi nu este obligatorie”.

- **la alin. (3),** cuvintele „după caz” se exclud.

- **la alin. (4),** textul “titularul răspunderii părintești asupra copilului” se va substitui cu textul „părinții sau persoanele subrogatorii legale” pentru a fi în corespundere cu Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului.

- **la alin. (6),** textul “Retragerea consimțământului se face la fel de simplu ca și acordarea acestuia”, poartă un caracter declarativ și general, utilitatea sa nefiind motivată, fapt pentru care propunem excluderea acestuia.

- **la alin. (10),** este inutil textul “în special în cazurile de încălcare a art. 4” or, încălcarea prezentei legi cuprinde în egală măsură toate articolele legii, fără ca un articol să fie mai special ca altul din aceeași lege. Sugerăm, ca norma alin. (10) să fie expusă în următoarea redacție: „În cazul în care, se constată o încălcare a prezentei legi, chiar dacă subiectul de date și-a dat consimțământul, Centrul, va decide cu privire la o prelucrare de date personale pentru a restabili conformitatea acesteia cu prevederile legale.

La art. 9, alineatul (1) stabilește expres interdicția prelucrării categoriei speciale de date personale, fiind urmată de alin. (2), care prevede situații multiple în care prelucrarea acestora *se aplică*. Pentru evitarea contradicțiilor, propunem redactarea sub forma unui singur alineat, care se va expune astfel: „(1) Prelucrarea categoriei speciale de date personale este interzisă, cu excepția cazurilor în care: . Alineatul (3) devine alineatul (2)”.

- **la alin. (1) lit. h)**, pentru exactitatea trimiterilor, textul „alin. (3)” va fi substituit cu textul „alin. (2)”.

- **la alin. (3)**, textul „alin. (2) lit. h)” se va substitui cu textul „alin. (1) lit. h)”.

La art. 10 alin. (2), pentru un plus de claritate a normei, propunem expunerea primei propoziții în următoarea redacție: “ Dacă în cazurile menționate la alin. (1), operatorul nu este în măsură să identifice subiectul de date, operatorul informează subiectul de date în mod corespunzător prin mijloacele disponibile.”

La art. 12, pentru un plus de precizie și claritate, titlul va avea următorul cuprins: “Prelucrarea datelor personale și libertatea de exprimare și informare”.

- **la alin. (1) și (5)**, din considerente de redactare, textul “acces la informație” se va substitui cu cuvântul “informare”.

- **la alin. (3), lit. c)** se va exclude ca fiind inutilă.

La art. 14 alin. (3), pentru precizia și claritatea normei, cuvintele “scopurilor specifice” vor fi substituite cu cuvintele “acestui scop”, iar la finele textului alineatului, cuvintele “acestui scop”, vor fi substituite cu cuvintele “scopului respectiv”.

- **la alin. (4)**, norma poartă un caracter neclar, care ar putea crea dificultăți în procesul de aplicare a legii. Reiterăm norma art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017, privind căreia conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis.

- **la alin. (5)**, ultimele două propoziții vor avea următorul cuprins: “Respectivele măsuri pot include pseudonimizarea, cu condiția ca în acest mod să fie realizat scopul menționat la acest articol. Atunci când prelucrarea în scop de arhivare în interes public poate fi îndeplinită printr-o prelucrare ulterioară, care nu permite sau nu mai permite identificarea subiecților de date, scopurile respective vor fi realizate fără identificarea subiecților de date.”

La art. 15 alin. (1), după cuvintele “că rezultatul prelucrării”, textul “în scopuri statistice” se va substitui cu textul “în aceste scopuri”, pentru a evita repetarea.

- **la alin. (2)**, se va exclude textul “care nu contravin principiilor de protecție a datelor personale” ca fiind de prisos.

- **la alin. (3)**, cuvintele “scopuri specifice” vor fi substituite cu cuvintele “acestor scopuri”, iar în finalul textului, cuvintele “acestor scopuri” vor fi substituite cu sintagma “scopurilor respective”.

- **la alin. (5)**, ultimele două propoziții vor avea următorul cuprins: “Respectivele măsuri pot include pseudonimizarea, cu condiția ca în acest mod să

fie realizat scopul menționat în acest articol. Atunci când prelucrarea în scopuri statistice în interes public poate fi îndeplinită printr-o prelucrare ulterioară, care nu permite sau nu mai permite identificarea subiecților de date, scopurile respective vor fi realizate fără identificarea subiecților de date”.

La art. 16 alin. (3), se vor exclude textele: “viața privată, intimă și familială” și “care nu contravin principiilor de protecție a datelor personale” ca fiind nepotrivite contextului.

- **la alin. (4)**, pentru un plus de rigoare gramaticală, cuvintele “scopurilor specifice” se va substitui cu cuvintele “acestor scopuri”, iar în finalul textului, cuvintele “acestor scopuri” vor fi redactate prin cuvintele “scopurilor respective”.

- **la alin. (6)**, la finele primei propoziții cuvântul “subiecților” va fi înlocuit cu sintagma “subiecților de date”, iar ultimele două propoziții vor avea următorul cuprins: “Respectivele măsuri pot include pseudonimizarea, cu condiția ca în acest mod să fie realizat scopul menționat în acest articol. Atunci când prelucrarea în scopuri de cercetare științifică sau istorică poate fi îndeplinită printr-o prelucrare ulterioară, care nu permite sau nu mai permite identificarea subiecților de date, scopurile respective vor fi realizate fără identificarea subiecților de date”.

În titlul Capitolului III, pentru un plus de rigoare normativă și redacțională, textul “DREPTURILE SUBIECTILOR DE DATE PERSONALE” va fi redat sub forma: “DREPTURILE SUBIECTULUI DE DATE CU CARACTER PERSONAL”.

La art. 17 alin. (1), se va exclude textul “în special ce ține de informații adresate nemijlocit unui copil”, ca fiind de prisos precizarea. În același alineat, textul “Informațiile se furnizează în scris sau prin alte modalități, inclusiv atunci când este oportun, în format electronic. La solicitarea subiectului de date, informațiile pot fi furnizate verbal, cu condiția că identitatea subiectului de date a fost verificată și dovedită prin alte mijloace”, se va înlocui cu textul “La solicitarea subiectului de date, informațiile se furnizează verbal, în scris sau în format electronic”.

- **la alin. (4)**, textul “Dacă nu se vor lua măsuri cu privire la cererea subiectului de date”, poartă un caracter neclar. Nu este clar ce fel de măsuri pot fi luate, or, operatorul are obligația fie de a furniza informația, fie de a refuza să dea curs cererii, în ambele cazuri cu informarea subiectului de date.

- **la alin. (5) lit. a)**, norma prin care se prevede perceperea unei taxe rezonabile este excesivă și poate crea situații coruptibile.

- **la alin. (7)**, cuvântul „standardizate” se va exclude ca fiind nepotrivit contextului.

La art. 18 alin. (1) lit. c), textul “art. 9 alin. (2) lit. a)” se va substitui cu textul “art. 9 alin. (1) lit. a)”.

- **alin. (3),** repetă conceptual norma de la art. 17 alin. (1), a doua propoziție, motiv pentru care sugerăm excluderea.

- **la alin. (4),** după cuvintele “au fost obținute”, textul “datele personale” va fi exclus, cuvântul “ulterioară” va fi exclus, iar textul “și *cu* orice alte informații” va fi redat sub forma „și orice alte informații”.

- **la alin. (5),** textul “alin. (1), (2) și (4)” se va substitui cu textul “alin. (1) - (4)”.

La art. 19 alin. (1) lit. f), textul este preluat din directiva europeana fără a fi redactat conform cerințelor de tehnică legislativă din legislația națională, din care motiv necesită revizuire. După sintagma “organizație internațională”, propunem să fie substituit cuvântul “și” cu cuvântul “respectiv”, iar textul “sau în cazul efectuării” va fi redat sub forma: „sau date despre efectuarea”.

- **la alin. (2) lit. f),** pentru rigoarea redactării, textul „dacă este cazul, proveniența surselor accesibile public” se va substitui cu textul „după caz, dacă acestea provin din surse disponibile public”.

- **la alin. (3) lit. a),** textul “într-o perioadă rezonabilă de timp” va fi substituit cu textul “într-un termen rezonabil”, potrivit terminologiei juridice.

- **la alin. (5), norma de la lit. d)** urmează a fi redactată respectând sensul normei Regulamentului (UE) 2016/679 de la art.14 alin. (5) lit. d), în caz contrar, sensul normei rămâne eronat. Textul “obligația legală de păstrare a secretului” va fi substituită cu sintagma “al unei obligații legale de a păstra secretul”.

- **La art. 20 alin. (3),** în partea ce ține de posibilitatea ca operatorul să perceapă o taxă rezonabilă, reținem caracterul neclar al normei, dar și posibilitatea ca subiectul legii să își aleagă un comportament, fapt ce crează precondiții pentru exercitarea unor acțiuni excesive din partea operatorului. Propunem a fi substituit textul „taxă rezonabilă” cu textul „o taxă, care nu va depăși cheltuielile administrative”.

- **tot la alin. (3),** ultima propoziție va avea următorul cuprins: „În cazul în care subiectul de date depune cererea prin mijloace electronice, informațiile sunt furnizate în formatul electronic, cu excepția cazurilor în care subiectul de date solicită un alt format ”.

La art. 21, cuvintele „fără întârzieri nejustificate” au un caracter declarativ și interpretabil. Sugerăm stabilirea unui termen exact, pentru excluderea oricărui echivoc.

La art. 22 alin. (1) lit. b), textul „art. 9 alin. (2) lit. a)” se va substitui cu textul „art. 9 alin. (1) lit. a)”, în condițiile acceptului obiecției la art. 9 alin. (1) din prezentul aviz.

- **la lit. c),** după textul „alin. (1)”, se va adăuga textul „și (2)”, iar textul „și nu există motive legitime care să prevaleze în ceea ce privește prelucrarea sau subiectul de date se opune prelucrării în temeiul art. 26 alin. (2)”, se va exclude ca fiind inutil.

- **la alin. (2),** reținem impactul minim și răspunderea minoră a operatorului, care are obligația de a șterge datele personale ale subiectului de date. Norma utilizează expresii declarative precum “ținând seama de tehnologia disponibilă și de costul implementării”, „ia măsuri rezonabile pentru a informa”. Urmează a fi prevăzute clar și concis acțiunile operatorului, care vor avea ca finalitate ștergerea datelor personale, iar în caz de neîndeplinire a acestora să survină răspunderea.

La alin. (3), din ultima propoziție, textul” în măsura posibilităților” va fi exclus ca fiind lipsit de claritate.

La art. 26 alin. (1), norma ridică semne de întrebare în privința limitelor „motivelor legitime și imperioase care justifică prelucrarea și care prevalează asupra intereselor, drepturilor și libertăților subiectului de date”. Operatorul, cum va cuantifica aceste „limite imperioase”? Recomandăm a fi preluat textul art. 16 alin. (1) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, pe care o considerăm clară și concisă.

La art. 27, cuvintele “care privesc” vor fi substituite cu cuvintele “în privința”.

La art. 28, alin. (1), textul este confuz și urmează a fi revizuit pentru un plus de claritate. Recomandăm următoarea redacție pentru norma de la alin. (1):

„(1) Domeniul de aplicare al drepturilor și al obligațiilor prevăzute la art. 17-27 și la art. 38, pot fi restricționate prin lege, precum și cele prevăzute la art. 4, în măsura în care prevederile acestuia corespund drepturilor și obligațiilor prevăzute la art. 17-27, atunci când o astfel de restricție respectă esența drepturilor și libertăților fundamentale și constituie o măsură necesară și proporțională într-o societate democratică pentru:”

- **tot la alin. (1) lit. g),** pentru un plus de precizie, textul „la lit. a)-f)” se va substitui cu textul „la lit. a)-d) și f)”.

- **la alin. (2),** reglementările de la lit. d) și h), care stabilesc anumite restricții, urmează a fi reformulate și concretizate pentru a nu admite posibilitatea interpretării discreționare la implementare.

La art. 29 alin. (1), cuvintele „persoanelor fizice” vor fi substituite cu textul “subiectului de date”, iar textul “acte regulatorii în domeniul protecției datelor personale” se va substitui cu textul “acte normative care reglementează domeniul protecției datelor personale”.

- **la finele alin. (2)**, după cuvântul “datelor” se va adăuga cuvântul “personale”.

- **la alin. (3)**, prima propoziție va avea următorul cuprins: “Operatorul va prelucra datele personale și va asigura conformitatea activităților de prelucrare a datelor cu prevederile prezentei legi și ale altor acte normative din domeniu.”

- **la alin. (4)**, textul repetă norma art. 13 alin. (2), prima propoziție, motiv pentru care propunem *excluderea alineatului (4)*, cu renumerotarea ulterioară a alineatelor.

- **la alin. (6)**, textul “aprobate așa cum este menționat la art. 46”, se va substitui cu textul “potrivit prevederilor art. 45”, iar textul “aprobate menționate la art. 47”, se va substitui cu textul „potrivit prevederilor art. 47”

- **La art. 30, alineatul (1)** reprezintă unul din multiplele exemple de articole declarative ale proiectului. Prezenta normă nu prescrie un anumit comportament, nu are un caracter coercitiv și nu instituie un etalon de conduită, lipsind norma de drept de caracter juridic. Recomandăm, ca textul să fie împărțit în două propoziții. Prima propoziție va fi redată sub forma: “Operatorul, atât în momentul stabilirii mijloacelor de prelucrare, cât și în cel al prelucrării în sine, pune în aplicare măsuri tehnice și organizatorice adecvate, cum ar fi pseudonimizarea, anonimizarea și altele, ținând cont de stadiul actual al tehnologiei, costurile implementării, natura, domeniul de aplicare, contextul și scopurile prelucrării, precum și de riscurile cu grade diferite de probabilitate și gravitate pentru drepturile și libertățile persoanelor fizice în rezultatul prelucrării. În propoziția a doua, textul „care sunt destinate” va fi substituit cu textul „Acele măsuri sunt destinate”.

- **la alin. (2)**, în propoziția a doua, textul „nu pot fi accesate, fără intervenția persoanei, de un număr nelimitat de persoane”, va fi substituit cu textul: “nu pot fi accesibile unui număr nelimitat de persoane, fără intervenția subiectului de date”.

- **la alin. (5)**, pentru rigoarea redactării, norma va avea următorul cuprins: „În condițiile prezentului articol, avizul Centrului, care se emite în baza evaluării impactului asupra protecției datelor personale și a informațiilor și materialelor prezentate de către entitatea solicitantă, relevă conformitatea prelucrării la momentul examinării situației”, iar după cuvântul „prezintă”, se vor adăuga cuvintele „informații referitoare la: ”.

- **la alin. (5) lit. a)**, pentru rigoare normativă, în debutul textului, cuvintele “dacă este cazul” se vor substitui cu cuvintele “după caz”.

- **la alin. (5) lit. d)**, la final, textul “dacă este cazul”, se va exclude ca fiind de prisos.

La art. 32, în titlul articolului, cuvântul „persoanelor” va fi substituit cu textul „persoanelor împuternicite de operatori”, în conformitate cu noțiunile principale.

Norma **art. 32** nu oferă claritate referitor la atribuțiile, limitele exercitării acestora, competențele reprezentantului, fapt ce va genera neclarități în procesul de aplicare a legii.

- **la alin. (1)**, din considerente de redactare, textul „În Republica Moldova sau într-un stat membru al Uniunii Europene „ va fi exclus.

- **la alin. (2) lit. a)**, cu referire la excepțiile de la prevederile alin. (1), acestea urmează a fi revăzute, deoarece au un caracter ambiguu și pot genera aplicare abuzivă, în special ne referim la textul „puțin susceptibilă de a genera un risc”.

- **alin. (3)**, pentru un spor de claritate, propunem ca norma să fie expusă cu următorul cuprins: „Operatorul sau persoana împuternicită de operator acordă reprezentantului un mandat, prin intermediul căruia, Centrul și subiectul de date se vor adresa operatorului sau persoanei împuternicite de operator cu privire la toate aspectele legate de prelucrare.”

- textele cuprinse la **alineatele (2) și (3)** vor fi schimbate cu locurile.

- **la alin. (4)**, pentru rigoarea redactării, textul “nu aduce atingere acțiunilor legale” va fi substituit cu textul “nu exclude posibilitatea inițierii acțiunilor în justiție, care ar putea fi introduse împotriva operatorului sau persoanei împuternicite de operator”.

La art. 33 alin. (3) lit. a), în prima propoziție, textul “această obligație îi revine persoanei împuternicite”, necesită a fi completată cu textul “în temeiul legii.”

- **la alin. (3) lit. e)**, după cuvântul „prelucrării” se vor adăuga cuvintele „după caz”, iar textul “în măsura în care acest lucru este posibil”, va fi exclus, întrucât nu corespunde exigențelor atribuite textelor actelor normative.

- **la alin. (4)**, norma este improprie stilului normativ, dar și regulilor gramaticale, elaborarea frazelor este ambiguă. Propunem autorilor următoarea redacție a normei: “ (4) Obligațiile de respectare a normelor privind protecția datelor, ce derivă din actul juridic încheiat între operator și persoana împuternicită de operator, se aplică în egală măsură asupra celei de-a doua

persoane împuternicite cu activitatea de prelucrare a datelor de către persoana împuternicită inițial.

Răspunderea pentru nerespectarea obligațiilor o poartă persoana împuternicită inițial.”

La art. 35 alin. (1) literele e), f) și g), alin. (2) lit. c) și d), art. 37 alin. (3) lit. a), textele “acolo unde este posibil”, “dacă este cazul” și “Atunci când este cazul”, “acolo unde este cazul” și “acolo unde este necesar” la art. 40 alin. (7) și (9), art. 41 alin. (3) lit. a) și d) “dacă este cazul”, urmează a fi revizuite și substituite cu expresii clare și exacte, fără echivoc, sau eliminate.

La art. 36, norma de la alin. (1) necesită a fi redactată conform rigorilor de tehnică legislativă și gramaticale și structurată cât mai concis posibil. Propunem următoarea redacție a normei: “Operatorul, operatorul asociat sau persoana împuternicită de operator, implementează măsuri tehnice și organizatorice adecvate în vederea asigurării unui nivel de securitate corespunzător riscului pentru drepturile și libertățile persoanelor fizice, având în vedere stadiul dezvoltării tehnologice actual prelucrării, costurile implementării și natura, domeniul de aplicare, contextul și scopurile prelucrării, incluzând următoarele: ”

- **la alin. (2)**, pentru un plus de rigoare redacțională, după cuvântul “riscurile” se vor adăuga cuvintele “la prelucrarea datelor personale, generate”.

- recomandăm, ca în norma de **la alin. (4)**, cu referire la descrierea măsurilor de securitate a prelucrării datelor personale, textul “hotărâre de Parlament” să fie substituit cu textul “lege ordinară”.

La art. 37 alin. (6), textele “Ținând cont de prevederile acestui articol” și “precum și anexele relevante” se vor exclude ca fiind inutile.

La art. 38 alin. (4), redacția propusă este prea amplă și depinde de prea multe variabile, fapt nerecomandat în procesul de elaborare a actelor normative. Propunem, ca norma să fie expusă cu următorul cuprins: „În cazul în care, operatorul încă nu a comunicat subiectului de date despre încălcarea securității datelor personale, Centrul, luând în considerare probabilitatea încălcării securității datelor personale de a genera un risc sporit, va solicita operatorului să informeze subiectul de date sau va decide că oricare dintre condițiile menționate la alin. (3) sunt îndeplinite.”

La art. 40 alin. (3) lit. b), textul „, la alin. (1)” se va exclude ca fiind inutil.

Norma de **la art. 41 alin. (2)** stipulează, că operatorul trebuie să consulte Centrul înainte de prelucrare, atunci când evaluarea impactului asupra protecției datelor personale prevăzută la art. 40 indică faptul, că prelucrarea ar genera un risc ridicat în absența unor măsuri luate de operator pentru atenuarea riscului.

Recomandăm sa fie revăzut termenul de 2 luni, care se propune a fi acordat suplimentar Centrului, în scopul de a evita tergiversarea, și având în vedere faptul că în Regulamentul (UE) 2016/679 art. 36, perioada de prelungire a termenului este de 6 săptămâni, în dependență de complexitatea prelucrării prevăzute.

Propunem, ca la **alin. (2)**, în propoziția a doua, textul „cu cel mult 2 luni” să fie substituit cu textul „cu cel mult 6 săptămâni”, în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 2016/679.

- la **alin. (3) lit. f)**, cuvântul „orice” va fi exclus ca fiind de prisos.

La **art. 42, la alin. (1)**, textul “ori de câte ori” va fi substituit cu cuvintele “în cazurile în care: ”.

- **alin. (1)**, se va completa cu litera d) cu următorul cuprins:

“ d) în cazurile expres prevăzute de lege.”

- la **alin. (2)**, textul normei va avea următorul cuprins: “Uniunile de întreprinderi pot numi un responsabil cu protecția datelor unic, cu condiția ca responsabilul cu protecția datelor să fie ușor accesibil din fiecare întreprindere.” Menționăm, că în Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, la art. 22, este stabilit dreptul întreprinderilor de a înființa societăți sub formă de *asociații, uniuni, conserne*, care vor fi organizații necomerciale, pentru a-și coordona activitatea în scopul creării unor condiții favorabile pentru realizarea și apărarea intereselor de producție, tehnico-științifice, sociale și altor interese comune.

- la **alin. (3)**, cuvântul “dimensiunea acestora” se va înlocui cu cuvântul “numărul de angajați”.

- la **alin. (4)**, din considerene de redactare, norma va avea următorul cuprins: „În alte cazuri decât cele menționate la alin. (1), operatorul sau persoana împuternicită de operator ori asociațiile și instituțiile care reprezintă categorii de operatori sau de persoane împuternicite de operatori, pot desemna un responsabil de protecția datelor personale”.

- **din textul alin. (5)**, vor fi excluse cuvintele “ în special” și “speciale” ca fiind nepotrivite textului normativ.

- la **alin. (8)**, se vor aduce argumente suplimentare care să justifice posibilitatea creării unor subdiviziuni structurale responsabile de protecția datelor în componența unor autorități. Stabilirea prin prezentul proiect de lege a obligației creării unor subdiviziuni structurale responsabile de protecția datelor nu este necesară, acest fapt presupunând și cheltuieli financiare. Cheltuieli financiare bugetare urmează a fi prevăzute, având în vedere faptul că noțiunea de operator vizează și entitățile publice finanțate de la bugetul de stat.

La art. 43 alin. (2), pentru un plus de rigoare normativă, propunem ca propoziția a doua să fie redată cu următorul text: “Operatorul și persoana împuternicită de operator, asigură resursele necesare pentru dezvoltarea profesională continuă a responsabililor de protecția datelor personale”.

- **la alin (3)**, propoziția a doua va avea următorul cuprins: „Responsabilii de protecția datelor nu pot fi demiși sau sancționați de către operator sau persoana împuternicită de operator în exercitarea legitimă a sarcinilor sale”.

- **la alin. (4)**, textul “persoanei din cel mai înalt nivel al conducerii operatorului sau persoanei împuternicite de operator” se va substitui cu textul “conducătorului operatorului sau în fața conducătorului persoanei împuternicite de operator.”

- **la alin. (6)**, textul “chiar și după eliberarea din funcție” se va substitui cu textul “inclusiv după eliberarea din funcție”, pentru o exprimare adecvată stilului normativ.

- **la alin. (7)**, cuvântul “împiedică” se va exclude ca fiind de prisos.

La art. 44 alin. (1), textul “responsabilii de protecția datelor personale ” va fi redat sub forma “*responsabilul* de protecția datelor personale ”.

- **la alin. (1) lit. e)**, sugerăm revizuirea, deoarece norma se regăsește conceptual la atribuția prevăzută la lit. d).

- **la alin. (3)**, textul “ori de câte ori” urmează a fi redat prin cuvintele “în cazurile în care”.

La art. 45 alin. (2), pentru un plus de rigoare gramaticală, textul va avea următorul cuprins: “Codul de conduită va include mecanisme care să permită unei autorități, care are un nivel corespunzător de expertiză în legătură cu obiectul codului, fără a aduce atingere sarcinilor și competențelor Centrului, să efectueze o monitorizare obligatorie a respectării dispozițiilor codului de conduită de către operator sau persoana împuternicită de operator, care se angajează să-l aplice”.

- **la alin. (4)**, textul “să elaboreze un cod de conduită, să modifice sau să extindă un cod existent” se va substitui cu textul “să elaboreze și/sau să modifice un cod de conduită”, deoarece legislația națională prevede termenul de *modificare* ca fiind unicul procedeu de amendare a actului normativ, care include atât modificarea conținutului normelor, excluderea cât și completarea acestora cu norme noi. Iar textul “transmit proiectul de modificare și extindere” se va reda sub forma “transmit proiectul de cod sau proiectul de modificare a unui cod”, iar după cuvintele “în adresa Centrului”, textul va avea următorul cuprins: “, care emite un aviz cu privire la conformitatea cu prezenta lege a proiectului de cod sau

a proiectului de modificare a unui cod și, în cazul în care, se constată că acestea oferă garanții adecvate, aprobă, înregistrează și publică codul de conduită pe pagina sa web”.

- **la alin. (7)**, textul “sau de extindere” va fi redat sub forma “sau de modificare a acestuia” conform cerințelor de tehnică legislativă.

La art. 46 alin. (2) lit. a), se vor aduce argumente, care să clarifice situația în care “Organismul a demonstrat Centrului într-un mod satisfăcător independența și expertiza sa”. Considerăm expresia ca fiind una nefuncțională, motiv pentru care este necesară excluderea lit. a).

- **la alin (2) lit. b)**, textul “a monitoriza conformitatea cu codul” se va substitui cu textul “a monitoriza respectarea de către acesta a normelor prevăzute în cod”.

- **la alin. (4)**, cuvântul “organismului” de la finele propoziției se va înlocui cu cuvântul “acestuia” pentru evitarea repetițiilor.

La art. 47 alin. (6), se va aduce mai multă claritate asupra utilizării textului “transmit temeiurile”. Propunem următoarea redacție pentru norma invocată: „(6) Organismele de certificare transmit Centrului informații privind eliberarea sau retragerea certificatului sau a mărcii necesare.”

- **La art. 48 alin. (2)**, partea introductivă a normei va avea următorul cuprins: „Organismul de certificare este acreditat numai dacă întrunește următoarele condiții:”

- **la alin. (4)**, textul „cinci” se va substitui cu textul „5”, iar textul „dacă organismul de certificare îndeplinește cerințele prevăzute în prezentul articol și informația se publică” se va substitui cu cuvintele „cu publicarea”.

- **la alin. (5)**, din considerente de redactare, textul “Fără a aduce atingere dispozițiilor Capitolului IX” se va exclude, iar la finele normei, va fi adăugat textul “fapt constatat de Centru sau la cererea organismului de certificare”.

La art. 49 alin. (4), pentru un plus de corectitudine a normei, la finele textului, cuvântul “condiții:” se va substitui cu cuvântul “criterii:”

- **la lit. a)**, propunem ca textul normei să fie împărțit în două propoziții. Textul „statul de drept” va fi substituit cu textul „existența statului de drept”, iar după cuvintele „măsurile de securitate” se va pune punct. În propoziția a doua, cuvintele „inclusiv normele” vor fi înlocuite cu cuvintele „De asemenea prezența normelor”.

- **la alin. (5)**, din textul „țară terță”, cuvântul „terță” se va exclude, iar textul „specificate în respectiva țară terță sau o organizație”, se va înlocui cu textul

„specificate *din* respectiva țară sau dintr-o organizație” pentru un plus de rigoare gramaticală.

- **la alin. (6)**, textele „din prezentul articol” și „dacă este necesar” vor fi excluse ca fiind de prisos.

- **la alin. (7)**, textul ” alin. (4)” se va substitui cu textul „alin. (6)”, pentru precizia normei.

- **la alin. (9)**, se va atrage o atenție sporită în condițiile în care norma dată nu transpune nici una din prevederile Regulamentului (UE) 2016/679.

La art. 50 alin. (2) lit. f), după cuvintele “din țara” se va adăga cuvântul “respectivă”, iar textul “garanții corespunzătoare” va fi substituit cu textul “garanții adecvate”.

- **la alin. (3)**, cuvântul “corespunzătoare” va fi substituit cu cuvântul “adecvate” iar cuvintele “în special” vor fi excluse.

- **la alin. (4)**, pentru un plus de precizie, la sfârșit, norma se va completa cu textul: “în procesul de colaborare a autorităților de protecție a datelor.”

- **la alin. (5)**, textul “persoana împuternicită de acesta” va fi redat sub forma “persoana împuternicită de operator”, iar textul de după virgulă, va fi redat cu următorul cuprins: “chiar dacă există garanții adecvate prevăzute de prezentul articol”.

La art. 51 alin. (2) lit. e), textul “cu art. 78” se va substitui cu textul “cu art. 75” iar textul “cu art. 89”, se va substitui cu textul “cu art. 88”. Totodată, din ultima propoziție vor fi excluse cuvintele “în conformitate cu art. 90” .

- **la alin. (2) lit. j)**, ultima propoziție necesită a fi reformulată cu înlocuirea textelor imprecise “ar trebui să fie comunicate” și “ar trebui să fie puse” cu textele “se vor comunica” și “sunt puse”.

- **la lit. m)**, pentru rigoare normativă, cuvintele “sau o țară terță” și „terță” se vor exclude, “cuvintele “ar putea avea” vor fi substituite cu cuvintele “pot avea”, iar cuvântul “normele corporatiste” se vor substitui cu cuvintele “regulile corporatiste.”

- **la alin. (3)**, textul “poate specifica” se va substitui cu cuvântul “aprobă”, iar textul “în sensul prezentului articol” se va exclude ca fiind inutil.

La art. 52 alin. (2), după cuvintele „asistență juridică reciprocă” se va adăuga textul: „în vigoare între țara solicitantă și Republica Moldova, care să conțină garanții suficiente pentru protecția drepturilor persoanelor, care fac obiectul prelucrării datelor personale, coordonate cu Centrul”.

La art. 53 alin. (1), cuvântul “normelor” se va substitui cu cuvântul “regulilor”.

- **la lit. g),** textul „care potrivit unei legi din Republica Moldova” se va substitui cu textul „aprobat de Guvern care”.

- **la alin. (2),** textul “la art. 49” se va completa cu textul “sau 50”.

- **la alin. (6),** textul „din motive de interes public” se va exclude ca fiind inutil, iar cuvintele ”o altă țară terță” și „terță” se vor exclude, pentru un plus de precizie a normei.

La art. 54, în partea introductivă, din considerente de redactare, textul va avea următorul cuprins: “În vederea cooperării internaționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal, Centrul, ia următoarele măsuri, după caz:”

- **la lit. a),** textul “să elaboreze” va fi substituit cu cuvântul „elaborează” pentru rigoare normativă.

- **la lit. b),** textul “să ofere” se va substitui cu cuvântul „oferă”.

- **la lit. d),** textul “ și documentarea legislației și a practicilor privind protecția datelor personale ” se va substitui cu textul ”reciproc al documentației cu privire la legislație al practicilor în materie de protecție a datelor personale”.

La art. 55 alin. (1), după cuvântul “operatorii” se va adăuga textul “și persoanele împuternicite de operatori”. **La 56 alin. (1),** textul “legi specifice” va fi înlocuit cu textul “legi speciale”, potrivit clasificării normelor juridice, reglementate de Legea nr.100/2017.

- **la art. 56 alin. (2),** textul “este prevăzut de lege” va fi substituită cu textul „este abilitat în acest sens în temeiul unui act legislativ”.

- **la alin. (3),** considerăm inutilă norma, prin care se instituie obligativitatea ca actele normative care reglementează domeniul de activitate al organelor de ocrotire a legii să stipuleze detalii referitoare la prelucrarea datelor personale. Actele normative, care reglementează organizarea și desfășurarea activității unei entități publice ar trebui să conțină prevederi în acest sens, iar legea privind protecția datelor cu caracter personal, va conține reglementări în domeniul datelor cu caracter personal aplicabile în egală măsură tuturor entităților publice.

La art. 57 alin. (2), reținem, că deși prezenta lege (la moment proiect) reprezintă principalul act normativ în domeniul protecției datelor cu caracter personal, totuși, prin aceasta se stabilește că termenul de stocare urmează a fi prevăzut într-o lege specială, fără a preciza limite minime sau maxime în interiorul cărora se va stabili termenul de stocare. Totodată, urmează a fi revăzut textul „stipulat de o normă specială prevăzută în legea specială.”

La art. 58, textul de până la cuvintele “cum ar fi” va avea următorul cuprins: “La prelucrarea datelor personale, operatorul, este obligat să facă distincția clară, între datele personale ale diferitor categorii de subiecți de date”.

La art. 59, titlul acestuia, dar și norma alin. (1), utilizează termenii de “date personale în baza faptelor” și “date personale în bază de evaluări”. Conținutul articolului, precum și întregul proiect de lege nu oferă claritate referitor la aceste noțiuni, or, titlul articolului este total diferit de alin. (3) și (4), conținutul cărora se referă la datele inexacte și incorecte.

- **la alin. (1) și (2),** cuvintele “pe cât posibil” vor fi substituite cu textul “după caz”, iar textul “în măsura în care este posibil”, va fi exclus ca fiind inutil.

La art. 61, semnalăm, că titlul articolului este identic cu titlul art. 27. Totodată, nici unul dintre articole nu definește conceptul de “proces decizional individualizat automatizat inclusiv crearea de profiluri”. Urmează a fi remediată eroarea, dar și completat proiectul cu o normă care să definească noțiunea expusă mai sus.

- **la alin. (1),** textul “sau care o afectează în mod semnificativ”, se va exclude ca fiind de prisos.

- **la alin. (2),** norma va fi expusă în următoarea redacție: “(2) Cu excepția datelor personale referitoare la condamnările penale, deciziile menționate la alin. (1) nu se pot baza pe categorii speciale de date personale, dacă nu există măsuri adecvate pentru a proteja drepturile și libertățile subiectului de date, precum și în interesele legitime ale acestuia”.

La art. 62 alin. (1), textul “cu art. 61, 64-67 și 70” se va substitui cu textul “cu art. 61, 64-66 și 68”.

- **la alin. (3),** pentru exactitatea trimiterilor, textul “art. 61, 64-67” se va substitui cu textul “art. 61, 64-66”.

- **la alin. (4),** pentru precizia normei, textul “persoana vizată” se va substitui cu textul “subiectul de date”.

La art. 63 alin. (1) lit. d), pentru rigoare normativă, sintagma “autorității de supraveghere” se va substitui cu cuvântul “acestuia”.

La art. 64 lit. d), din considerente de redactare, norma va avea următorul cuprins: “perioada pentru care se preconizează a fi stocate datele personale sau, în cazul în care acest lucru nu este posibil, criteriile utilizate pentru stabilirea acestei perioade;”

La art. 65 alin. (2), propoziția a doua, la final se va completa cu textul: „, iar la expirarea termenului operatorul este obligat să informeze subiectul de date.”

La art. 66 alin. (3), textul „În loc de ștergere” se va exclude ca fiind de prisos.

- **la alin. (4),** în ultima propoziție, textul „este o măsură” va fi substituit cu cuvintele „aceasta este”.

- **la alin. (5),** cuvântul “temeiul” va fi redat prin cuvântul „temeiurile”.

- **la alin. (6),** la finele normei, textul „datele personale inexacte” vor fi redată prin textul „aceste date” pentru a fi evitată repetarea.

Art. 68 se va completa la final cu alin. (4) cu următorul cuprins: „După consumarea situației descrise la alin. (3), operatorul informează subiectul de date despre încălcarea securității datelor personale.”

La art. 69, în titlu, din considerente de redactare, cuvântul „Evidența” se substituie cu sintagma „Generarea înregistrărilor”.

- **la alin. (1),** norma va avea următorul cuprins: „Organul de ocrotire a legiit este obligat să efectueze înregistrarea, cel puțin a următoarelor operațiuni de prelucrare a datelor personale în sistemele automatizate, mixte sau manuale: colectare, culegere, consultare, modificare, dezvăluire, diseminare, imprimare, transfer, combinare sau ștergere.”

- **la alin. (2), (3) și (4),** pentru un plus de exactitate, cuvântul „Evidența” se va substitui cu cuvântul „Înregistrarea.”

La art. 70, în titlu, din textul „organului de ocrotire a legii de în raport cu” va fi exclus cuvântul “de”.

- **la alin. (1),** textul „operatorul, persoana împuternicită de operator sau terț” va fi substituit cu cuvântul „acesta”.

- **la alin. (1),** textul normei va avea următoarea redacție: „În cazul în care cererea a fost prezentată Centrului de către subiectul de date, în conformitate cu art. 75, privind activitățile de prelucrare de către organul de ocrotire a legii, operatorul, persoana împuternicită de operator sau terț, fără a se limita la excepțiile prevăzute în art. 65 și 66, se conformează interpelării Centrului de a furniza informațiile solicitate.”

- **la alin. (2),** textul „calitatea acestuia și operațiunile efectuate” va fi redată sub forma “și operațiunile efectuate, calitatea acestuia” .

- **la alin. (4),** cuvintele „pe caz” vor fi substituite cu textul „,care poate fi contestată prin acțiune în contencios administrativ”.

- **la alin. (5),** textul „se constată că” va fi exclus, iar în propoziția a treia, după textul “cu scopul declarat” se va adăuga textul „prin prisma art. 4,”

- **la alin. (6)**, norma este contrară prevederilor normei art. 23 al Codului de Procedură Civilă, care instituie regula potrivit căreia pot avea loc ședințe închise numai în scopurile prevăzute la alin. (2). Totodată, doar instanța de judecată poate dispune judecarea cauzei în ședință secretă. Mai mult, potrivit alin. (6), ședința secretă se desfășoară în prezența participanților la proces. În contextul în care potrivit alin. (6) al art. 70 din prezentul proiect de lege, cauza se examinează în absența subiectului de date, se va ține cont de aspectul sus-menționat pentru neadmiterea adoptării unor norme juridice neconstituționale care vin în contradicție cu art. 20 al Constituției.

- se completează cu un **alineat nou (7)**, cu următorul cuprins: „(7) După înlăturarea circumstanțelor care au dus la restrângerea anumitor drepturi ale subiectului de date, acesta poate contesta acțiunile Centrului, ale organului de ocrotire a legii și ale instanței de judecată în ordinea prevăzută de lege.”

La art. 71 alin. (2), reiterăm observațiile expuse în acest aviz la art. 36 alin. (4). Ținând cont de acestea, crearea și reglementarea ținerii unui Registru automatizat al aplicării excepțiilor ținut de Centru prin Hotărâre de Parlament este inutilă și neargumentată. Acest Registru ar putea fi eventual aprobat ca fiind un act normativ intern al Centrului. Potrivit prevederilor Legii nr.71/2007 cu privire la registre, obiectele registrului de stat se stabilesc de Guvern, la propunerea autorității care a instituit registrul, sau de o altă autoritate publică abilitată prin lege să instituie registrul, dacă legea nu prevede altfel.

- **la alin. (5)**, textul „alin. (1) - (4)” va fi substituit cu textul „alin. (1) - (3)”.

- **la alin. (6)**, textul „ alin. (4) - (5) va fi substituit cu textul “alin. (4)”, după care textul normei va avea următorul cuprins: „la realizarea dreptului de acces la datele personale operatorii sunt obligați să informeze subiectul de date”.

- **la alin. (7)**, pentru un plus de rigoare normativă, cuvântul “Evidența” va fi substituit cu cuvântul „Înregistrarea”.

La art. 72 alin. (1), norma necesită redactare suplimentară cu respectarea rigorilor gramaticale. Autorul urmează să reducă intenția normativă la concepte simple. Se va opta pentru claritatea enunțului.

La art. 73 alin. (1), litera e) va avea următoarea redacție: „e) într-un caz individual, pentru constatarea, stabilirea, exercitarea sau apărarea unui drept în instanță privind revendicarea legală ce ține de scopurile prevăzute la art. 2 alin. (2) lit. d).”

La art. 74 alin. (1) lit. a), din considerente de redactare, după cuvintele “și este”, cuvântul “prevăzute” se va înlocui cu cuvântul „reglementat”.

- **la lit. b)**, după textul “în cauză”, cuvintele „nu depășesc interesul public” vor fi substituite cu textul „nu prevalează asupra interesului public”.

- **la lit. c)**, textul „deoarece transferul” va fi substituit cu textul „din cauza că transferul”.

- **la lit. d)**, la finele textului, cuvintele „aceasta este inefficient sau inadecvat” se vor substitui cu textul „această măsură este inefficientă sau inadecvată”.

În titlul Capitolului VIII, în loc de cuvântul „EXECUTATEA” se va scrie „EXECUTAREA”.

La art. 75, alin. (1), textul „încalcă legea, are dreptul de a depune ” se va substitui cu cuvintele „contavine prevederilor legale, acesta poate depune ”.

La art. 76 alin. (5), textul (1)-(4) se va substitui cu textul (1)-(3).

La art. 77 alin. (1) lit. b), din considerente de redactare, cuvântul “cazurile” va fi substituit cu cuvintele “în cazurile”.

- **la alin. (3)**, textul „art. 6 alin. 7-10” va fi expus în următoarea redacție “art. 6 alin. (7) - (10)”.

- **La art. 78 alin. (7)**, textul „Protecția Datelor Personale” va fi substituit cu textul „Protecția Datelor cu Caracter Personal”.

- **la alin. (8) lit. a)**, după cuvintele “și orice” se vor adăuga cuvintele „mijloace sau”.

- **la lit. e)**, pentru un plus de rigoare normativă, textul “persoanei, entității supuse investigației sau reprezentantului legal sau altor persoane” va fi redat sub forma: „persoanei supuse investigației, reprezentantului legal sau altor persoane” iar textul „și de a înregistra, cu informarea prealabilă a persoanei supuse investigației, inclusiv prin mijloace audio, video sau prin alte mijloace, răspunsurile acestora;” va avea următorul cuprins: „și să înregistreze, inclusiv prin mijloace audio, video sau prin alte mijloace, răspunsurile persoanei supuse investigației cu informarea prealabilă a acesteia”.

- **la alin. (11)**, pentru precizia și claritatea normei, textul „autoritățile/entitățile și persoanele fizice” se substituie cu textul „persoanele juridice de drept public sau drept privat și persoanele fizice”.

- **la alin. (13)**, norma va avea următorul cuprins: “(13) Investigația cu ieșirea la fața locului se desfășoară în orele de program ale persoanei juridice de drept public sau de drept privat, supuse investigației, iar în cazul persoanelor fizice - în timpul zilei, în intervalul de timp cuprins între orele 6.00-22.00. Investigația poate continua și în afara orelor de program numai cu acordul scris al persoanei juridice de drept public sau de drept privat, supuse investigației și, respectiv, cu

acordul scris al persoanei fizice pentru continuarea investigației pe timpul nopții, în intervalul de timp cuprins între orele 22.00-6.00”.

- **la alin. (16)**, după cuvintele „organele de conducere” cuvântul „sau” va fi exclus ca fiind inutil în contextul dat, iar în ultima propoziție cuvintele „cum ar fi, dar nu se limitează la”, vor fi excluse ca fiind neconforme stilului normativ.

- **alin. (17)** necesită a fi revăzut sub aspectul corectitudinii gramaticale.

- **la alin. (18)**, în loc de cuvintele „precum” și „orice document sau înregistrare” se va scrie textul „documentelor și/sau înregistrărilor”.

- **la alin. (25)**, textul „directorului adjunct” se va completa cu cuvintele „al Centrului”.

La art. 82 alin. (2), după cuvintele „poate dispune” se vor agăuga cuvintele „în cazul constatării încălcării”.

- **lit. a)**, textul care urmează după cuvintele “datelor cu caracter personal” va fi exclus, întrucât în proiectul de lege sunt prevăzute riscurile enumerate în textul menționat.

- **la alin. (3)**, pentru precizia normei, textul „de către o altă persoană responsabilă desemnată” se va substitui cu textul “de către alte persoane responsabile desemnate”.

La art. 83, recomandăm a fi revizuită norma, deoarece vine în contradicție cu norma de la art. 423⁴ și celor ale art.74³ “Neîndeplinirea deciziilor Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal din Codul Contravențional” și care stabilește sancționarea cu amendă pentru inacțiunea dată.

La art. 84, considerăm nejustificată norma dată, în condițiile în care art. 22 al Codului civil și art. 86 al Codului administrativ instituie reglementări privind notificările și citarea.

Se va argumenta utilitatea **art. 85**, în caz contrar norma va fi exclusă.

La art. 86 alin. (2), având în vedere uzanțele normative, sintagma „conducătorul ierarhic”, în ambele cazuri va fi redată sub forma „conducătorul ierarhic superior”. Tot la alin. (2), după cuvântul “dispune” se vor agăuga cuvintele „în cazul constatării încălcării”.

Din titlul art. 88, pentru un plus de rigoare normativă, textul „și răspunderea” va fi exclus.

- **la alin. (2)**, în prima propoziție, pentru precizia și claritatea normei, expresia „prin care s-au încălcă” va fi redată sub forma „care încălcă”.

- **la alin. (6)**, textul “în instanța” se va completa cu cuvintele „de judecată”.

Din titlul art. 89, cuvântul “administrativă” va fi exclus.

La art. 89, mărimea semnificativă a sumei amenzilor este excesivă și nejustificată reieșind din realitatea economică din țară. 2 milioane de lei sau 2% din cifra de afaceri mondială, coroborată cu sancțiunile stabilite de Codul contravențional în domeniul dat și care variază între 30-90 u.c. pentru persoana fizică, 60-240 u. c. pentru persoana juridică, sunt neproporționale și exagerate, urmând a fi revizuite.

La art. 89 alin. (5), (7) și (8), propunem ca textul “cifra de afaceri mondială totală anuală” să fie substituită cu textul “*cifra de afaceri mondială totală anuală corespunzătoare exercițiului financiar anterior*”.

- **la alin. (5) lit. a),** textul “ cu art. 8 alin. (4), 10, 30-44,47 și art. 48” se va substitui cu textul „cu art. 8 alin. (4), 10, **30-38, 40-44, 47 și 48;** “

- **tot la alin. (5) lit. c),** textul „cu art. 46” va fi substituit cu textul „**cu art. 46 alin. (3).**”

- **la alin. (6),** prima propoziție va avea următorul cuprins: „Pentru încălcările dispozițiilor stabilite la alin. (5) de către un operator sau o persoană împuternicită de operator, care sunt persoane juridice de drept public, acestora le va fi aplicat un avertisment cu stabilirea, după caz, a măsurilor de înlăturare și corectare a neconformităților”. În propoziția a doua, după sintagma „persoana împuternicită de operator”, cuvintele „persoană juridică de drept public” vor fi substituite cu cuvintele „care sunt persoane juridice de drept public”, pentru claritatea textului.

- **la alin. (7),** textul „Pentru încălcările următoarelor dispoziții, în conformitate cu alin. (3), se aplică” se va substitui cu textul: „Pentru încălcările următoarelor dispoziții, se aplică, în conformitate cu alin. (3)”, iar la finele textului se vor adăuga cuvintele “a sumei acesteia”.

- **la lit. b)** textul “persoanelor vizate” se va substitui cu sintagma “subiectului de date”.

- **la lit. c),** textul „cu art. 49-54” se va substitui cu textul „**cu art. 49-53;**”.

- **la lit. d),** pentru un plus de precizie, textul „art. 12, 14, 15, 16 și 92” se va substitui cu textul “**art. 12, 14, 15, 16, 90, 92, 93 și 94;**”

- **la alin. (8),** textul, la final, se va completa cu cuvintele „a sumei acesteia”.

- **la alin. (9),** în prima propoziție, textul „de către operator sau persoana împuternicită de operator - persoană juridică de drept public, se va aplica un avertisment cu aplicarea” se va substitui cu textul “ de către *un* operator sau o persoană împuternicită de operator care sunt persoane juridice de drept public, acestora le va fi aplicat un avertisment cu stabilirea, după caz.”. În propoziția a

doua, textul “operator - persoană juridică de drept public” se va substitui cu sintagma „operator- persoane juridice de drept public”.

- **la alin. (11)**, cuvintele „ușoare și părțile” se va substitui cu textul „ușoare sau părțile”, textul „iar valoarea sancțiunea pecuniară de a fi impusă, ar constitui o sarcină disproporționată”, se va exclude.

- **la alin. (13), (14) și (14) lit. b)**, pentru precizia normei, cuvântul “administrativă” va fi exclus.

La art. 90, potrivit conținutului său, normele care reglementează: prelucrarea și accesul publicului la documentele oficiale, prelucrarea unui număr de identificare de stat, prelucrarea datelor personale în contextul relațiilor de muncă precum și prelucrarea datelor genetice și a datelor biometrice de la art. 90, 92, 93 și 94, nu țin de conținutul Capitolului IX, în care sunt prevăzute căi de atac, răspundere și sancțiuni. Prin urmare, se propune ca aceste norme să fie reamplasate în Capitolul II.

La art. 91, pentru precizia normei, din titlu, va fi exclus cuvântul „administrativă”.

- **alin. (2)**, în propoziția a doua, textul „Termenul-limită” se va substitui cu textul „Acest termen”.

- **la alin. (3)**, textul „pot fi publicate” se va substitui cu textul „se publică”, iar la finalul propoziției cuvintele „dacă este cazul” se vor substitui cu sintagma “după caz”.

La art. 92 alin. (2), pentru respectarea rigorilor normative, se vor exclude cuvintele „respectiv al realizării intereselor legitime urmărite de operator sau de o parte terță”, iar după cuvintele „se efectuează”, propoziția se va completa cu cuvintele „după caz”.

- **lit. c)** se va exclude ca fiind de prisos.

La art. 93, în partea introductivă a normei, după cuvintele „este permisă numai dacă”, se vor adăuga cuvintele „utilizarea acestora nu pune în pericol măsurile tehnice și organizatorice de securitate și dacă”.

La art. 95 alin. (1), atenționăm asupra faptului că termenul de intrare în vigoare a proiectului de lege, aflat în proces de examinare, nu poate fi realizat la data stabilită inițial, din cauza neconvocării ședințelor plenare după alegerile parlamentare și imposibilității de a fi examinat și adoptat în termenul prevăzut în proiect. Termenul de intrare în vigoare urmează a fi revăzut și stabilit ulterior.

- **96 alin. (5)**, în propoziția a doua, după cuvântul “datelor” se va adăuga cuvântul „personale”.

- **alin. (6) și (7)**, pornind de la faptul că după alegerile parlamentare din 24.02.2019, ședințele plenare ale Legislativului nu au avut loc o anumită perioadă de timp și, respectiv, examinarea proiectelor de acte legislative se va produce mai târziu, *urmează a fi revăzute termenele stabilite inițial*, ce țin de elaborarea și prezentarea de către Guvern a propunerilor cu privire la aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege, cu privire la elaborarea și adoptarea actelor normative necesare punerii în aplicare a prezentei legi, precum și aducerea actelor sale normative în concordanță cu prevederile prezentei legi.

În concluzie, considerăm că proiectul nu întrunește un șir de exigențe indispensabile procesului de elaborare a actelor legislative, reglementate de Legea nr. 100/2017.

Textul proiectului de lege necesită a fi ajustat cerințelor de tehnică legislativă și de redactare specifice cadrului juridic existent, cu respectarea prevederilor art. 54 din Legea nr.100/2017. Stilul specific utilizat la redactarea actelor Uniunii Europene este unul diferit și *urmează a fi revăzut și ajustat* la transpunerea în legislația națională, în vederea asigurării unei aplicabilități clare reieșind din caracterul juridic atribuit normei, în măsură să asigure integrarea organică a acestora în sistemul național, fapt ce ar garanta *respectarea principiului accesibilității actului legislativ, stabilit la art.3 alin. (1) lit.e) din aceeași lege*.

În mod evident, între exigențele de simplitate și cele de precizie poate exista o contradicție. Adeseori, simplificarea are loc în detrimentul preciziei și invers. În practică trebuie să se găsească un punct de echilibru, astfel încât norma să fie cât se poate de precisă, fără ca înțelegerea ei să fie afectată. În acest sens, recomandăm revederea în totalitate a textului proiectului, ori aplicarea legii va fi extrem de dificilă, în condițiile în care textul este neclar, ambiguu, confuz și imprecis.

Ex. M. Timofti

Tel. 820-589

 **Șef direcție generală**
Ion CREANGĂ